

Дитяча онкологія. 20 років потому.

Гулак Л.О.¹, Кобись В.Л.²

¹ Національний інститут раку, інформаційно-аналітичне відділення з Національним канцер-регістром, ² Київський клінічний онкологічний центр, дитяче відділення.

Я пам'ятаю, коли вперше, будучи молодим лікарем, потрапив в дитяче онкологічне відділення. Це був жах - плакали всі: діти, батьки, лікарі...
В.Кобись. Київ.1992 р.

Статистичні показники дитячого раку в Україні. Захворюваність: 13,1 на 100 тисяч дитячого населення, захворіло 1080 дітей на злоякісні новоутворення (ЗН) в 2010 році в т. ч. гематологічними хворобами (45% гематологічних хворих, 55% онкологічних) (Бюлетень Національного канцер реєстру № 12, 2011 р.). В структурі дитячої захворюваності 27.2% складають ЗН кровотворної тканини (С91-С95), 17.8% - ЗН лімфоїдної тканини (С81-88), 15.7% - ЗН головного мозку (С71) та 6.8% і 6.5% - ЗН заочеревинного простору (С45-С49) та кісток (С40-С41) відповідно.

Виживаність: 5-річна виживаність всіх дітей, хворих на рак (С00-С96) в Україні, незалежно від стадії і в т.ч. гематологічних в 2000-04 рр. склала 55,5% (Гулак Л.О., 2009 р.). При чому, 5-річна виживаність хворих на лейкоз (С91-С96) складає 51.9%, лимфом (С81-С85) – 68.6% та 57.5% - солідних ЗН (С00-С7). Серед солідних злоякісних пухлин 5-річна виживаність хворих ЗН головного мозку складає 40.9%, хворих ЗН заочеревинного простору – 39.7% і 42.8% - хворих ЗН кісток. Найбільш висока 5-річна виживаність зареєстрована в м.Києві (72.8%), Київській (70.0%) та Черкаській (68.3%) областях.

Для порівняння: в США захворюваність 14,8 на 100 000 дитячого населення (Американське товариство раку. Рак.Факти і цифри.2007), Німеччини - 14 на 100 000 населення (Клінгебільд Т., 2011). Для порівняння - в США в 2003 році незалежно від стадії 79,9% (Ries L., Melbert D., Krapcho M., et al. SEER cancer. Statistics Review 1975-2004. 2007), в Німеччині в 2003 році - 75% (Creutzig U. 2003, <http://www.aerzteblatt.de/archiv/36271>). За частотою поширеності у хлопчиків на першому місці - лейкоз, далі - пухлини головного мозку, лімфосаркоми, лімфогранулематоз, пухлини кісток. У дівчаток: лейкоз, пухлини головного мозку, пухлини нирок, пухлини заочеревинного простору, лімфогранулематоз (Бюлетень Національного канцер реєстру № 12, 2011 р.).

Рання діагностика дитячого раку. В основі лежить онкологічна настороженість лікарів та батьків. Для прикладу надаємо офіційні дані по проведенню профілактичних оглядів онколога у дорослого населення в 2010 р. Виявлено рак в 28,9% оглянутих (Бюлетень Національного канцер реєстру № 12, 2011р.). Щодо дітей, то таких даних немає. Ранніх специфічних симптомів раку у дітей також немає. Симптоми, що часто супроводжують онкологічне захворювання такі ([Lisa Fayed](#), 2005):

- Тошнота, що є постійною
- Рвота з або без тошноти
- Незрозуміла персистуюча лихоманка або повторююча лихоманка
- Незрозуміла втрата ваги
- Часті головні болі, можуть бути об'єднані з рвотою, особливо зранку
- Втомлюваність
- Блідність
- Раптова зміна зору та очей, які є стійкими

- Надмірні синяки чи кровотечі
- Припухлість чи біль в суглобах, кістках, тазу, спини, ніг
- Пухлина в пахві, нозі, тулубі, животі, тазу
- Повторні чи постійні інфекції

Щоденний огляд матері дитини під час її купання, реакція батьків на незвичайну поведінку дитини, незвичайний перебіг хвороби, рання консультація лікаря, щорічне диспансерне обстеження дитини-те, що може виявити рак на ранній стадії. Вживаність дітей з локалізованою стадією при ранній діагностиці захворювання і метастатичною (при занедбаних випадках) радикально відрізняється.

Перспективи в лікуванні раку у дітей. За останні 20 років результати лікування дітей, хворих на онкологічні захворювання в Україні значно покращились як в загальній виживаності, так і якості життя пролікованих хворих. В багатьох випадках проводяться органозберігаючі операції, хіміотерапія завдяки супроводжуваним препаратам переноситься значно легше і безпечніше. Променева терапія з використанням сучасних апаратів направлена на вогнища ураження без шкоди оточуючим тканинам. Впровадження нових технологій із застосуванням стовбурових клітин надає більше шансів на виживання. Але лікування такого контингенту хворих, впровадження нових способів лікування, розробка нових ліків - є дуже дорогим. Тому: держава і ми, громадяни, повинні разом боротись проти раку.